

TAM TAM TAM

MĚSÍČNÍK ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH SKAUTŮ V EXILU

ROČNÍK VII.

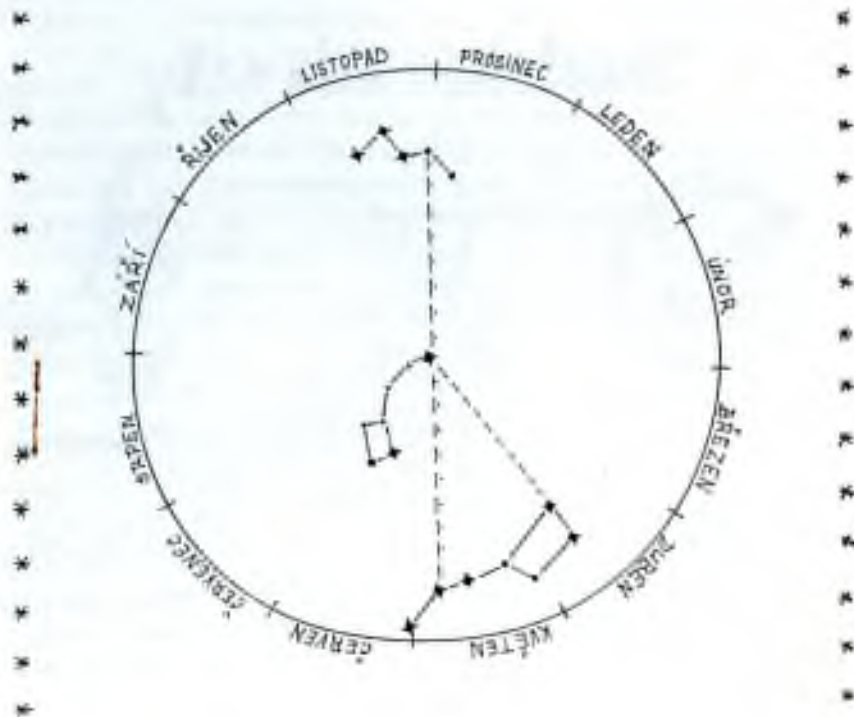
LISTOPAD

PROSINEC

ČÍSLO 2
1979

S VÁNOČNÍ PŘÍLOHOU: "HRY PRO DLOUHÉ ZIMNÍ VEČERY"

TAJEMSTVÍ

Řeknu vám, když se na táboře odpíská polední klid, nenastane nikdy opravdový klid. Pravda, nikdo nesmí povykovat, protože výchova k ohleduplnosti patří ke skautským ctnostem, ale pod rouškou ticha se vyvíjí zpravidla horečná činnost. Většinou je to něco tuze tajuplného. Někdo zkouší nějaký povedený výstup k táboráku, nebo o něm tiše rokuje. Jiný píše deník, do něhož nahlédnout není nikomu dovoleno. Další chystá překvapení pro všechny.

A byla jedna skautka, ta vždycky zmizela někde v chládku a o-
háněla se tam jehličkou. A byl kluk, co zase vždycky po obědě zmi-
zel směrem k blízkému potoku a po chvílce se loudavě vracel.

Přišel konec tábora a leckteré tajemství vyšlo najevo. Z po-
sledního táboráku si všichni odnášeli malý dárek a zároveň hřeji-
vou vzpomínku na skautku Broncu: záložku do skautského deníčku s
vyšitým osobním monogramem. A ten kluk? Ten prý měl u potoka skrýš
s čokoládou a tak přečkával hravě bobříka hladu a jinou táborovou
"nepohodu". Jakže se jmenoval? Ach, třeba jsme si to vymysleli, tak
by se přeci nechoval skaut. Ale ta nezapomenutelná skautka je Bronca.

Skautské odznaky

Associação dos Escoteiros	Corpo Nacional de
Scouts de France	Escutismo Católico
viz minule	Svaz katolických
Svaz skautů Portugalska	skautů a skautek P.
Založeno 1912	

Na Kristalu jsem s potěšením zjistil, že tyto odznaky neotiskujeme tak úplně nadarmo. Při 'čejžiči' se jejich znalost docela hodí. Někdy měníte odznak z druhé či třetí ruky, kdy váš partner kolikrát ani neví původ.

Posvátný strom.

„Uctivači Ginga mají vlastní odznak“, vysvětloval nejstarší Vont cestou.

„Je to list ze zvláštního vzácného stromu, který se jmenuje gingo. Ten strom roste jen v zahradě za dvorem, kde mají své sídlo. Oni té zahradě říkají svatyně. Nikdo tam, kromě nejzasloužilejších Gingarů, nemá přístup. Každý jejich přívrženec má takový list a jen podle toho se poznávají“.

Znáte ten příběh Rychlých šípů, plný napětí a dobrodružství - knihu J. Foglara „Stínadla se bouří“? Když jsem ji kdysi poprvé četl, domníval jsem se, že onen tajemný strom ve skutečnosti neexistuje. On však existuje a ani není tak

vzácný, jak by se zdálo. Často se s ním setkáte nejen v botanické zahradě, ale i v parcích a soukromých zahradách. Jeho tajemnost je ale nefalšovaná. Nejen snad proto, že v Číně a Japonsku byl vysazován kolem chrámů a staré, mohutné stromy byly uctívány jako sídla duchů. Ono totiž, když tenhle strom někde uvidíte, je to asi jako by jste potkali brontosaura. Měl už dávno být vyhynulý - všechny jeho „příbuzné“ známe již jen jako zkameněliny, staré mnoho milionů let. Podívejte se třeba jen na jeho zvláštní vějířovité listy - jejich nervy tvoří síť jako u ostatních listnatých stromů, ale větvi se vidličnatě jako např. u některých kapradin. Takových botanických zvláštností má jinan dvoulaločný - jak zní jeho český název celou řadu.

Jinan nebyl ovšem jenom posvátným stromem. Sloužil pro okrasu, ze dřeva se dělал nábytek a jádra jeho plodů jsou po upečení jedlá. Ty plody jsou zajímavé ještě jinak. Když na podzim uzrají, opadají a leží nějakou dobu na zemi, začnou strašně zapáchat. Jednou jsem jich několik rozšlápl a pak jsem musel několik dní větrat boty na balkoně.

Latinský název ginkgo vznikl omylem - kdysi se jeden lékař přepsal. Původní japonské jméno bylo ginkyo, což znamená „stříbrná meruňka“.

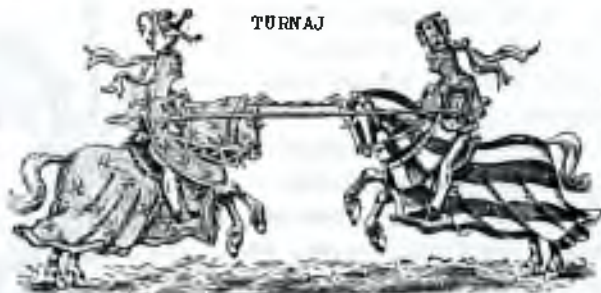
*Jinan
dvoulaločný*

(Ginkgo biloba)

Erbovní pověsti

ZÁKLADY HERALDIKY. /II. část./

TURNAJ

Úplný ERB se tedy skládá ze štítu, na kterém je jedna nebo i více štítových figur, přílby, přikryvadla a klenotu. Může/ale nemusí/ být i točenice nebo korunka.

Rozevřená křídla jako klenot.

Přikryvadla značně roztřepená vlají do stran a splývají podél štítu.
Přílba.

Štít.

Dva zkřížené klíče se štítovou figurou.

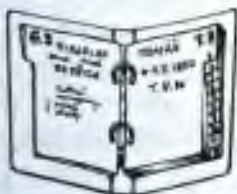
A teď si ještě řekneme něco o barvách. V heraldice rozeznáváme barvy a kovy. KOVY - to je stříbro, které se také vyznačuje jen bílou barou a zlato se může malovat žlutě. Z ostatních barev se používá červená, modrá, černá a zelená. Zřídka pak purpurová, hnědá a nebo pleťová.

Jedním ze základních pravidel heraldiky je, že kov nesmí přijít na kov a barva na barvu. /existují výjimky./ V praxi to znamená, že na př. na modrý štít nesmí přijít červené, černé a nebo zelené štítové znamení a obráceně. Na zlatý štít pak nesmí přijít stříbrná figura a naopak.

A ještě jedno důležité pravidlo. Popisujeme-li erb, pak vždy ze stanoviska rytíře, který za ním stojí. To znamená zrcadlovitě. Pravá strana štítu je pro nás levá a levá je pravá.

Tím končíme náš dnešní stručný výklad o základech heraldiky, který by nestačil ani na odborníka. Proto v dalších číslech si budeme prohlubovat naše znalosti této rytířské disciplíny v heraldickém krátkém cvičení. Ještě bych chtěl dodat, že 9. pražský oddíl měl družinu černých rytířů a každý její člen měl svůj osobní erb.

- Koj -

Hry na celý život.

Proč měl každý rád naši milou rádkyni Žofku - Užovku? Inu, ona měla takové zvláštní nápady. Nejen, že nezapomněla na narozeniny všech členů družiny, ale šokovala příkladně kdysi našeho školníka tím, že mu ráno přišla blahopřát k svátku a listonošovi připevnila transparent s gratulací na poštovní schránku! Byla totiž tichým, ale zato vášnivým lovcem všech dat a výročí. Tahle Užovčina hra byla pro ni i pro její okolí neustálým zdrojem radosti a překvapení. Ale jak si všechna data pamatovala? To nám předvedla naše milá rádkyně na jedné družinovce.

Měla tlustý sešit, kterému říkala "věčný kalendář". Od 1. ledna následovaly po sobě všechny dny v roce, co stránka, to den. Aby se jí v sešitě lépe listovalo, odřízla si Užovka při pravém kraji proužek - stupňovitě podle měsíců. Droboučkým písmem si pak zaznamenávala, kdykoliv někdo utrousil mezi řečí, či zahlédla-li někde něčí datum narození nebo výročí. Tento kalendář neměl označení dní v týdnu a tak měl stálou platnost. Stačilo nahlédnout pár listů dopředu a Užovka už věděla: zítra má narozeniny Jana a třídaš, pozítří bude výročí bitvy na Bílé Hoře a ve čtvrtek má domovnice svátek ...

Udělejte si také "věčný kalendář"! Kupte si tvrdé desky, opatřené kroužky a 200 listů na vkládání. A staňte se lovci dat! Možná, že jste zdatní kreslíři a ozdobíte svůj kalendář kresbičkami. Můžete - jako Užovka - si stránky vyzdobit přilepením známky, vylišované květinčky či lístku. A zaznamenávejte si neúnavně, komu je který den zasvěcen a všechna data, která by pro vás mohla mít význam. Dovedete si představit, jakou radost způsobíte, když si vzpomenete na své známé v den jejich narozenin? Ale i historická data se vám mohou hodit. A ještě něco: Nebyl by "věčný kalendář" docela pěkným a originálním dárkem? Na příklad k vánocům...?

b/ Pohyb Země - Slunce.

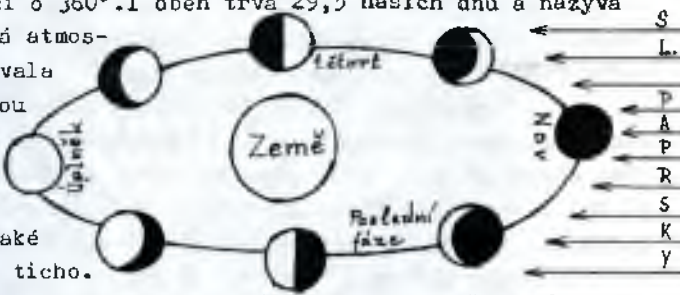
Středem naší sluneční soustavy je Slunce, kolem kterého obíhají komety a planety se svými měsíci. Planet je devět.

Z e m ě : obíhá kolem Slunce po uzavřené elipsovitě dráze. Jeden oběh trvá 365,25 dne. aby se tyto 1/4 vyrovnaly, je každý 4 rok přestupný t. zn. jednou za 4 roky má únor 29 dnů. Střídání ročních období je ovlivněno náklonem zem. osy o 23,5°. V létě je sev. pól nakloněn více k Slunci, sl. paprsky dopadají kolměji na severní polokouli nežli v zimě, kdy je sev. pól od Slunce odchýlen. T. zn. stejné množství sl. paprsků i energie dopadá v létě na menší plochu Země a tím se zvyšuje teplota.

M ě s í c - se kolem své osy neotáčí, obíhá Zemí po elipsovitě dráze. Při tom se však otočí o 360°. 1 oběh trvá 29,5 našich dnů a nazývá se NUŤACE. Měsíc nemá atmosféru, která by zmírňovala slun. záření a tím jsou zaviněny velké tepl. rozdíly. Na str. ke Slunci je +130°C a v noci zase -150°C. Také zde vládne soustavně ticho. Jako všechny planety, tak i Měsíc nevyzařuje vlastní světlo, ale odráží sl. paprsky.

N u ť a c e - má 4 fáze, které trvají vždy asi týden a jsou závislé na vzájemném postavení Země-Měsíc-Slunce. N o v : Měsíc stojí mezi Sluncem a Zemí není vidět, protože je osvětlena část od nás. l. ě t v r t : Měsíc, Slunce, Země stojí k sobě v pravém úhlu. Měsíc roste do tvaru písmene D. Lidově se říká "Měsíc dorůstá" Č p l n ě k : Měsíc je celý ozářen. Vzájemné postavení-Slunce, Země, Měsíc. P o s l e d n í f á z e : Měsíc, Slunce, Země svírají opět pravý úhel. Ozářenou část vidíme v tvaru C. Říká se "Měsíc couvá"

Jako všechny planety, tak i Měsíc nevyzařuje vlastní světlo, ale odráží sl. paprsky.

N u ť a c e - má 4 fáze, které trvají vždy asi týden a jsou závislé na vzájemném postavení Země-Měsíc-Slunce. N o v : Měsíc stojí mezi Sluncem a Zemí není vidět, protože je osvětlena část od nás.

l. ě t v r t : Měsíc, Slunce, Země stojí k sobě v pravém úhlu. Měsíc roste do tvaru písmene D. Lidově se říká "Měsíc dorůstá"

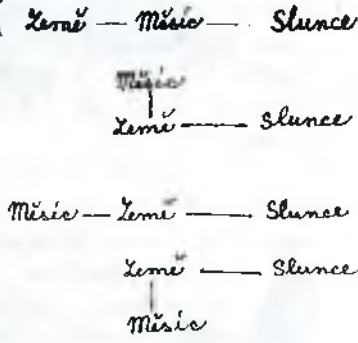
Č p l n ě k : Měsíc je celý ozářen. Vzájemné postavení-Slunce, Země, Měsíc. P o s l e d n í f á z e : Měsíc, Slunce, Země svírají opět pravý úhel. Ozářenou část vidíme v tvaru C. Říká se "Měsíc couvá"

Č p l n ě k : Měsíc je celý ozářen. Vzájemné postavení-Slunce, Země, Měsíc.

P o s l e d n í f á z e : Měsíc, Slunce, Země svírají opět pravý úhel. Ozářenou část vidíme v tvaru C. Říká se "Měsíc couvá"

R a d y ú k o l y p o k y n y :

- Vyjmenuj všechny planety v pořadí za sebou.
- Jak dlouhá je noc na Měsíci ?

BOBŘÍ DRUŽINA POZORUJE DRAVÉ PTÁKY

A přece se dočkal zvědavce Prskavka jednoho hnízda ještě za průzkumu tábořiště. Narazil na něj Kulíšek ve smrkové tyčkovině, když sbíral dříví na uvaření snídaně. Byla to ale čirá náhoda, protože tato košíkářská práce ze suchých větviček, přes 30 cm v průměru, byla šikovně skryta ve spleti větví, že nebýt spousty bílých stříkanců kolem dokola, člověk by si asi marně oči vykoukal. A za chvíli Kulíšek poznal původ té bílé úrody : pět prcků se pilně střídalo ve vystřelování trusu velkými oblouky přes vyvýšený okraj hnízda. Zobáčky měli zahnuté, zřejmě dravci.

A už přihracovala z lovu máma, břidlicově šedá se světlou náprsenkou

s příčně vlakovanými tmavými pruhy, veliká asi ve spárech vrabčáka, kterého hned rozporcovala cancoury a přidělovala nedočkavým hladovcům.

jako holub, na Ku-
líškově šel z toho mráz po těle.

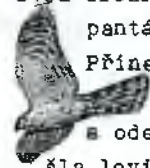
"Ty se tady flákáš ke zdravě, ty mrákoto a mně hasne u vaření, pro tebe, ty zlobo, ty ..." propracovával se sem Luděk, který přes ohromnou náruč klestí nemohl vidět zlobně vyboulené oči a prst na Kulíškově puse. Až po zlověstném syčení zarazil nechápavě své halekání. Ale to už máma poplašeně plácala svými třičtvrtěmetrovními křídly nad mláďaty.

"Plašíš mi jestřáby, dobráku," sykl mezi zuby Kulíšek na Ludka, který mezitím zalehl vedle něho do palebného postavení.

"Ty jsi taky jestřáb, ty jestřábe," šeptal Luděk. "Víš, o kolik je jestřáb větší !? To bude určitě k r a h u j e c ." A měl pravdu. Ale ani Kulíšek nebyl tak strašně daleko od pravdy. KRAHUJEC OBECNÝ je skorec stejně zbarven jako jestřáb, jsou ostatně příbuzní ze stejné čeledi a Slováci ho dokonce nazývají jastrab krahulec.

To už se kluci ale dali na ústup, aby nerušili krmení dravé zvěře. Ostatně mělo vypuknout krmení dvounohých bobrů. Za svou diskretnost byli odškodněni. Po opuštění lesa spatřili totiž pantátu krahujce, velkého ai jako hrdlíčka, s další kořistí. Přinesl vrabčáka na špičku smrku a předal ho manželce. On totiž neumí porcovat. Častokrát se vracel s další potravou

a odevzdával jí vždy na stejném místě. Při větších pauzách šla lovit i samice. Dětičky už byly odrostlejší, tak si dovoila počáteční baby-sitting přerušit. Bobři pozorovali oba při lovu: žádné vznášení, zkoumání, příprava, nýbrž vyslovené přepadový způsob útoku.

SEM-TAM

Táborová príloha
časopisu Tam-Tam

ROVERSKÝ VÝSADEK NA ODETĚ III

Celý den jsem byl napjatý jako struna a myslím, že ostatním se vedlo podobně. Bylo však již pozdě odpoledne, když Obé konečně uznal za vhodné, abychom vyrazili. Výstroj jsme měli dávno připravenou. Také jsme obdrželi obrovský příděl jídla a mnoho dobrých i méně dobrých rad a připomínek. Naložil nás tedy do auta a jelo se. Nás, to znamená naši výsadkovou skupinu: Petra, Radvana a mne.

Poslušně jsme si šátky zavázali oči, abychom nepoznali kam nás Obé veze. Za chvíli jsme ale toto opatření proklínali, protože jet autem aniž byste viděli na cestu se rovná sebevraždě /kdo si to nedovede představit ať to zkusí, samozřejmě na vlastní riziko/. Cesta byla plná zatáček a hlavně Radvanovi se obracel žaludek na ruby.

Nakonec Obé zastavil na jednom parkovišti a vyhnal nás přímo do divočiny. Od parkoviště se svažovala nevinně vyhlížející louka, po které jsme se vydali. Za chvíli jsme zapadli až po kotníky do bahna a vody, čímž jsme zjistili, že se nenacházíme na louce, ale v bažině. Po zoufalém boji s ukrutnou přírodou a bohem Bahnochtlem a po přelezání několika ostnatých drátů jsme se zase dostali na suchou zem. Přes pole jsme se dostali do lesa, který ale ležel na stráni. Začal jsem propadat panice, protože se začínalo stmívat a stráně bývají krajně nevhodné k přenocování. Za čas jsme však dorazili k jednomu vhodnému smrčci, které mělo jednu nevýhodu, leželo mezi dvěma cestami. Přesto jsme do něho zalezli a upravili si nocleh. Pak jsme se nacečeřeli a zjistili jsme, že nám dali zbytečně moc jídla. Mohli jsme se tím uživit nejméně týden, takže jsem pojal podezření, že se nás vedení tábora buď chce zbavit /a la "perníková chaloupka"/ anebo nedůvěřuje našim orientačním schopnostem. Zalehli jsme do spacáků a vzpomínali na tábor a ostatní výsadkové skupiny. Rychle jsme však usnuli.

Myslím, že stačí dodat, že jsme se vrátili příští den zdraví do tábora. Přesto to byla štrapáce, několikrát jsme si znatelně zašli a také zabloudili. Byl to ale zážitek.

Yirka (Kurnínek)

ODMĚNU POSÍLÁME světlušce Elišce Bělovské za správné nalezení pěti rozdílů mezi dvěma obrázky na str. 9. minulého čísla.

Světluškám a vlčatům

VLČATA se samozřejmě musela opičit a tak si napsala na protější stěnu s v ů j zákon :

Vlče se poddá vždy starému vlku!

Vlče se nepoddá nikdy samo sobě!

a přidala hned i h e s l o :

Naší smahou nejlepší bud' čin!

Péťa jim ale řekl, že to nebude zkoušet v klubovně. To by se jim tak hodilo, číst si to se zdí!

Toho vlčka nakreslil Budulínek a Péťa mu slíbil, že až složí nováčkovskou, že mu to započítá do dalšího stupně zkoušek, který se jmenuje Stříbrná stopa.

Světlušky na heslo zapomněly, tak to dohnaly při příští schůzce.

Heslo : *Bamaus!*

a přidaly něco, co vlčata nemají, hééč!

Příkaz : *Bud' lepší dnes než včera!*

PĚT ROZDÍLŮ

Náš výletník se dopustil jednoho prohřešku proti správnému obléčení.
Kterého?
A kterých je pět rozdílů?

O D M Ě N A !

Kouřové obtisky

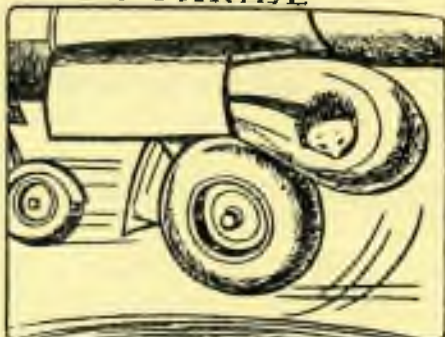
Pod silně namaštěným papírem jsme rychle pohybovali hořící svíčkou. Svíčka krásně čadila a na papíru se vytvořila vrstvička sazí. Sfoukli jsme svíčku, na saze jsme přitiskli suchý list jinanu dvoulaločnatého, který nám poslal Obé. Opatrně jsme jezdili chvílku ukazovákem a prostředníkem po listu, kašička ze sazí se přenesla na list. Pak jsme list položili na bílý papír a opět přejížděli prsty. Odstranili jsme list a věrný obtisk jinanu /gingko/vám posíláme.

Udělejte si skautský herbář, sestavený z kouřových obtisků. Příroda, ta veliká umělkyně, vám možná napoví, kterak z těchto obtisků sestavíte obrázek či ornament - kdo ví?

A jaké bude vaše shledání se stromy na jaře, až jim vyraší nové listí?

LEŠEK A PEŠEK

NA PODVOZKU DO PAŘÍŽE

Není radost jako ta,
když vás shrábne Dakota:

stan se svinul jako z vosku,
zapletl se do podvozků

a skautíci hned v ten ráz
div si nezlomili vaz.

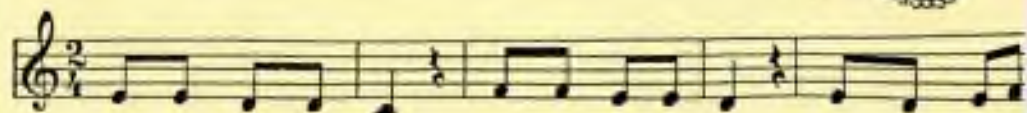
Lešku to je probuzení!
A té cestě konce není . . .

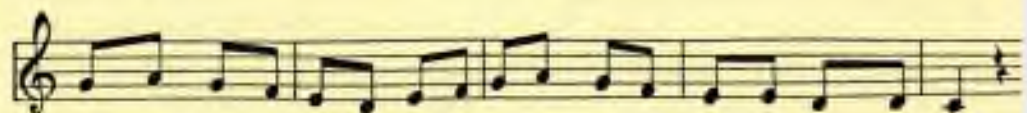
Letadlo se k zemi blíží,
Pešku, už jsme nad Paříží,

už nás pouští z podvozků,
rozbijem si termosku!

 Spi dělátko spi...

1 Spi, dě-ěát-ko, spi, za-vři o-čka svý, pán-bůh bu-d

ste-bou spá-ti an-ě-lič-ci ko-lé-ba-ti, spi dě-ěát-ko spi.

2. Spi, dělátko, spi,
zamhuř očka svý
až se vzbudíš za
chvilíčku
dá ti mamička
kasičku,
spi, dělátko, spi.

Návrat z výletu

Vzbudil jsem se ráno chrastěním vlastních zubů. Měl jsem pocit, jakoby mi táhlo spacákem. Když mě anda později vytáhl ven, nejraději bych si lehl do ohně, který jsme rozdělávali. Jinovatka pokrývala trávu! Postavili jsme novou konstrukci na kotel a namíchali z vody a prášku mléko na kaši. Mimoto jsme vařili čaj s mlékem. Zatím co já, Panda a Šrámek jsme se pokoušeli uvařit něco jako krupičnou kaši, služba "převzala" nevděčný úkol vzbudit zbytek účastníků výpravy. Během snídaneš udělal Všudybálek čest svému jménu: umyl si botu v kotli s čajem. Po snídani jsme si sbalili věci a klouzali /doslova/ po mokré louce směrem do údolí. Když jsme potkali první studnu, zastavili jsme, napili se a někteří dravci se dokonce umyli a vyčistili si zuby. Po této přestávce to šlo po nohou, protože jsme byli na cestě, která neklesala moc prudce. Přibližně za 3/4 hodiny jsme došli na hlavní silnici Saientalu, kterou jsme sledovali až do Versamu, ale tak daleko ještě dávno nejsme. Napřed byl čas na svačinu: chleba s paštikou. Když už nic nebylo, šli jsme dál. Na okraji silnice rostly jahody, které jsme s chutí pojídali. Šli jsme víceméně rytmus 50/10 -/50 min. chůze, 10 odpočinek/, přibližně do jedné odpoledne. Poblíže křižovatky s jinou cestou, kde také potok křížil naši silnici jsme udělali polední přestávku. K obědu byla sladká rýže. Na zavěšení jsme položili tyč přes pařez. Nějaký dobrák ji chtěl zatížit mým ruksakem. To jsem samozřejmě odmítl a posadil na to místo Mimi. Topili jsme tak dobře, že jsme každou chvíli museli měnit "závaží" a pořád zavlažovat klacek. Když byla rýže dovařená, slili jsme zbytek mléka, osladili ji, zamíchali do ní sušené ovoce a vrhli se na ni. Zbytek mléka jsme vypili. Uhasili jsme oheň, sbalili se a šlapali zase dál. Šli jsme stejný rytmus jako ráno, ale šlo se pomaleji. Špička musela každou chvíli zastavovat a čekat na poslední. Kolem čtvrté jsme dorazili do Versamu. Tam Šrámek koupila pro tři dohromady tabuli čokolády. Po tomto posílení šla cesta zase rychleji. Poslední přestávku jsme dělali v Carrera u studně. Doplazili jsme na tábořiště, kde nás nedočkavě očekával Pavel, ale žádná večeře. Tu jsme si snědli uvařit sami. Dalo se to docela jíst, ale bylo toho málo.

Johnou ne:) Panibal
Chrrrrr

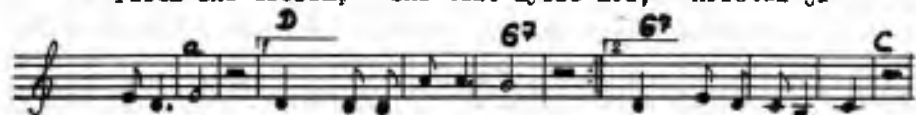

KRISTALL '79

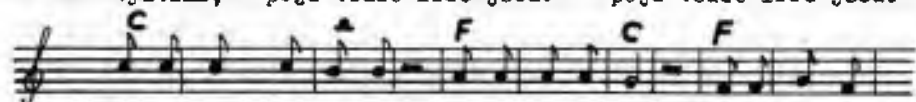

Ref.

Fiseň zní údolím, zní také myslí mou, Kristal jí

vyzvání, pojd' všude lidé jsou. pojd' všude lidé jsou.

1. Odkud jdou tvé stopy, na co vzpomínáš, nebuď slovem

skoupý, vyprávěj co znáš.

2. O svobodě zpívá
vítr z krásných hor
přítel na mě kývá
Španěl, Fin či Nor.

Ref :

3. Podejme si ruce,
vždyť jsi přítel můj,
otevř svoje srdce,
v míru při mě stůj.

Ref:

Spindlík

SEVERKY

Kutílka

O nás jste ještě asi moc neslyšeli. Jsme jedna hrozně velká družina o třech členech, z kterých jsem jedna já, Mimi a Veronika ostatní. Odkud jsme? Ze severu. Na severu leží hodně zemí, ale nejkrásnější je Švédsko. Přibližněji leží náš oddíl ve Stockholmu. Klubovnu ještě nemáme, tak se setkáváme někdy u toho a podruhé zas u jiného. Jde to docela dobře. Pokoušíme se na schůzkách chodit ven jak často to jen jde a když počasí dovolí. Teď na podzim chodíme třeba na brusinky, šípky nebo i na trnky. Šípky sušíme na čaj, z brusinek děláme marmeládu a z trnek dělají maminky víno. /Né pro skauty./

Máme taky svůj oddílový znak a domovenku. Je to žluto - bílá hvězda a pozadí je černé. Svou vlajku ještě nemáme, ale nápadů je zato dost. Ještě jsme neudělaly takovou, která se nám úplně líbí.

Jinak jsme dobrá parta s setkáváme se rádi. Naše družina je přes rok stará, je založena 23.9.1978, takže jsme nedávno slavily první výročí. Chceš-li založit družinu, udělej to, myslím, že tě to bude bavit. My budeme pokračovat ještě dlouho.

Veronika

Bylo krásné počasí, ale trošku foukalo. Naše třetí schůzka byla u Kutílků. Měly jsme dohodnuto, že pojedeme na kolech do lesa. Naše jídlo bylo: brambory, jablka, šťáva a tři buchty. Navíc jsme si vzaly pytlíky na sbírání lesních plodů. Všechno jsme naložily do košíku a odjely jsme. Já jsem měla na sobě ten svůj tlustý kabát, takže mi za chvíli bylo strašné vedro. Po dlouhém hledání jsme konečně našly hezké místo. Tam jsme postavily /a zamkly/ kola. Vzaly jsme si pytlíky a zašly jsme do lesa sbírat trnky. Popíchané a umlácené jsme daly natrhané trnky do košíku a pustily jsme se do trhání bobulek jalovce. Víte přece, jak jalovec píchá? Když jsme natrhaly dohromady půl kelímku, tak jsme to vzdaly. Prsty nás bolely, břicho křičelo. Co dělat? Najíst se! To byl nápad! Utíkaly jsme ke kolům a vyjely jsme hledat ohniště. Nakonec jsme našly kopec, kde jsme rozdělaly oheň. Ale trvalo to, než ten oheň začal hořet! Nejdřív jsem ho měla zapálit já. Povedlo se to hned po třech sádkách. Kutílka mne pochválila, že to šlo tak rychle. Ale jen to dořekla, oheň zhasnul a ne a ne se rozhořet. Ale nakonec začal přeci hořet. Jak to bylo možný? To nevím. Najedly jsme se s chutí. Brambory zůstaly syrové, protože jsme je hodily do popela moc pozdě. Po jídle jsme vyrazily domů. Po cestě jsme nasbíraly šípky a trávu pro morče. Doma jsme se rozdělily o bobulky. V osm nás Irena odvezla domů.

OTAKAR BATLIČKA

-14-

Usměvavý Dick

Byly chvíle, kdy Dick Peterson byl se svým věčným úsměvem, lépe řečeno pitvorným šklebením, protivný! Ten člověk by se snad usmíval i na pohřbu! Ty jasně modré oči někdy podivně zešedly: to bylo zlé znamení! Dickův unylý úsměv se pak proměnil v potměšilou grimasu, kterou lze vidět na soškách porcelánových bůžků. Jinak to byl muž na svém místě: trojstěžník Olaf neměl nikdy před tím lepšího kormidelníka.

Bylo to, tuším, v červnu, kdy Olaf na své pouti Tichým oceánem zakotvil v Papete. Domorodí přístavní dělníci nakládali sušená jádra kopry. Polovina posádky byla ve městě, zatím co druzí se nudili na horkem sálající palubě. Vedro bylo k zalknutí. Co chvíli jsme se šli ochladit pod sprchu, totiž sud, naplněný vodou, který jsme prostě uvázali na lano a zatáhnutím na sebe překlopili. Plavčík Rolf toužil po pořádném vykoupání. Otáčí se ke svému kamarádovi: "Ty, Petře, pojďme si zaplavat! Podívej to moře - jako zrcadlo!" Petr, druhý plavčík na Olafu, má také tisíc chutí se osvěžit. To bychom mohli, ale víš, že je zakázáno se koupat zde - jsou prý zde žraloci!"

Pohrdlivým pohybem odbývá Rolf kamaráda: "Žraloci? Podívej se do té vody! Je vidět až na dno! A pak - nebudeme plavat daleko!"

A Rolf první skáče do vody.

"Člověče, to je vodička!" volá na váhajícího kamaráda. Ale i on podléhá brzy kouzelnému moři a kamarádovým svodům. Krátkým odrazem od dřevěné příčky provazového žebříku skáče do vody. Oba hoši jsou dobří plavci - za chvíli jsou již dobrých 100 m od lodí.

"Petře, podívej! Usměvavý Dick se na nás s paluby dívá - to bude zase řečí! Ale směje se, tak je to dobré!"

Ano, kormidelník Peterson je skutečně pozoruje, opřen o zábradlí, už přikládá k ústům hlásnou troubu:

"Hej, hoši, dobře plavete! Udělejte závod! Kdo bude u mne první, dostane dolar a odpoledne může jít do města! Pozor - teď!" doléhá k sluchu plovajících hlas, zesílený megafonem.

Hoši, žádostiví slíbené odměny, vyrážejí ze všech sil a bujují o vítězství. Kormidelník Petersen je pobízí křikem hlásné trouby: "Hip, hip! Tempo, hoši, tempo, hip, hip, hip!"

Chlapci se rychle přibližují k lodi. "Kluci, tempo! Vítězi dolar a odpoledne volno!" Hlomozí kormidelníkův megafon.

Již jen málo metrů dělí plavce od lodi. Petr zůstává o něco pozadu, ale silný hlas kormidelníka jej pobízí: "Hej, Petře, přidej, více nohama, ráz, dva, ráz, dva! Kluci, dva dolary vítězi!"

Zvýšením odměny zvyšují i plavci své úsilí. Prvý chápe se žebříku Rolf a hbitě šplhá na palubu, sledován v zápětí Petrem! Přivábeni křikem kormidelníka, stojí lodníci na palubě, nikdo z nich nemluví, jen mlčky pozorují závod obou mladíků.

"Já vyhrál, pane Petersene!". volá Rolf rozjařeně. Dva dolary a odpoledne mám volno!"

Však co to? Jasně modré oči "Usměvavého Dicka" podezřele šednou a jeho pověstný "věčný úsměv" se mění v obávanou grimasu. Na snědém čele se třpytí Petersonovi krůpěje potu, jakoby právě prodělal něco děsného. Unaveným pohybem odkládá hlásnou troubu.

Co se vlastně děje? Chlapci pozorují, že něco není v pořádku.

"Jo tak, tys vyhrál? Chlapečkové zlatí, vyhráli jste oba!" přerušuje trapné ticho Petersen. Jeho pravice ukazuje významně k mořské hladině. Oba mladíci se obracejí - dole u konce provazového žebříku plují dva obrovští modří žraloci!

"vy hlupáci, plovati jste ne o dva dolary, ale o dva životy! Již z dálky jsem pozoroval, jak se k vám ty bestie blíží. Kdybych vás byl varoval a upozornil na ně, tak vám ztuhly hrůzou údy a nehnuli byste se strachy místa, ale o dva dolary a "volno" plovati jste jako čerti a neměli tušení, že máte pár těch lidožroutů v patách! Já zde trnul strachem, který z vás darebáků to "prohraje" a ..." obličej "usměvavého Dicka" se mění ve tvář Budhy.

"Každý dva dolary pokuty a půl roku ani krok na pevnou zemi za překročení zákazu koupání v těchto vodách!"

Za půl minuty po těchto slovech se tvář kormidelníka Dicka Petersena opět sladce usmívala.

STROMY

Mezi evropskými jehličnany je jalovec určité výjimkou - nejen pokud jde o vzrůst a vzhled, ale i co do rozšíření a vlastností. Dorůstá výšky jen několika metrů, někdy tvoří husté, neproniknutelné keřovité porosty, jindy jen nízké, k zemi přilehlé keříčky.

Roste téměř po celé Evropě, vždy na výslunných místech, na suchých a chudých půdách jak v Severoněmecké nížině, tak i v Alpách a Karpatech nad hranicí lesa, v teplém Středomoří i na vysokém severu. Příbuzné druhy rostou po celé severní polokouli, v Asii i v Severní Americe. Je dřevinou chudých neudržovaných pastvin, ladem ležících suchých kamenitých a písčitých půd. Samčí jedinci mají spíše stromovitý, samičí spíše keřovitý vzrůst.

Od nepaměti byl jalovec ceněn pro své mimořádné vlastnosti. Předměty z jalovcového dřeva - dýmka, bičíště, hůl - chránily majitele před zlými duchy. Laponci věří, že odvar z jalovcových bobulí propůjčuje schopnost předpovídat budoucnost. Vysoko se cenily i léčivé vlastnosti jalovcových bobulek, které dávají pokrmům i nápojům příjemně drsnou lesní příchuť. Jedno italské přísloví říká, že se dožije sta let ten, kdo sní denně jednu jalovčinku. O tom, že léčivé vlastnosti jalovce znali dobře i staří Holanďané není nejmenší pochyby - od nepaměti až dodnes vyrábějí v Holandsku světoznámou jalovcovou pálenku - jenever /jeneverbes je holandské jméno pro jalovec/. Ve středověku se používaly větve jalovce se špičatými jehlicemi jako účinný nástroj při mučení.

Dnes se jalovec cení především jako dekorativní dřevina a často se vysazuje na suchých místech v parcích a alpelech.

Jalovcové bobulky najdeme jen na samičích keřích. K dozrání potřebují dva roky - v prvním roce jsou zelené, v následujícím roce dozrávají do tmavě modré barvy. Několik bobulek příjemně zpestří chuť táborového jídelníčku. Možná - kdoví - dovolí i nahlédnout do budoucnosti, možná i život prodlouží. Suché větve na ohni krásně praskají a příjemně voní. Živé keře ale naopak nikdy nepoškozuje - až na výjimky je totiž jalovec poměrně vzácný a proto chráněný podle předpisů o ochraně přírody.

Z L A T Á V A Ř E Č K A

Držtková polévka je vydatné jídlo, vhodné zejména pro zimní podniky. Přípravu zvládne i světluška či vlče.

Budete potřebovat pro 10 osob alespoň kilo držtek, předvařených a nakrájených - proto se doporučuje, aby šéfkuchař si nakrájení případně vyžádal a na dobu varu se přeptal. Ovšem ani nad syrovými

držtkami v kuse si nemusíte zoufat! Je toliko třeba počítat s tím, že krájení zabere nějaký čas a vaření - mírné, ale vytrvalé - dalších aspoň 3 hodiny. Takže: včas začít!

Držtky vařte v pětilitrovém hrnci nebo kotlíku. Na pánev dejte 200g oleje /nebo sádla/, spěňte na něm na drobnu nakrájenou cibulku, přidejte sůl, buillon /výtažek z hovězího či slepičího vývaru/ majonánu, česnek, papriku. Chcete-li, můžete přidat jíšku, kmín, několik zrněk pepře či pár bobulek jalovce, případně na kostičky nakrájenou uzeninu - párek, špekáček, zbytek uzeného masa a pod. Obsah pánve přidejte k vařícím držtkám, ochutnejte a ještě podle chuti přikořeňte, ukrojte deset krajíců černého chleba a můžete svolávat k večeři.

C O N Á S S P O J U J E

"Když Háček s Jarmarkem došli k potoku, připadali si náhle jako v Jiříkově vidění. Háček křičel: Koukej, Jarmarku, to vypadá jako skutečná bobří hráz, ježkovy zraky!" Tak četl Sova v Rosomákově kronice. A vám, bystré hlavičky, jistě neušlo, že u některých přivlastňovacích přídavných jmen píšeme na začátku velké písmeno. Jasně, vlastní jméno se píše s velkým písmenem na začátku a totéž platí i pro odvozené přivlastňovací přídavné jméno. Proto: Jiřík a Jiříkovo vidění, ale bobr a bobří hráz, ježek a ježkovy zraky. Ale píše se plzeňské pivo a londýnská mlha - proč? Protože se ptáme otázkou jaký? a ne čím? Tahle přídavná jména nejsou přivlastňovací!

Jenže my nejsme pivní skauti a tak nás spíše zajímá, proč ježkovy zraky jsou malé a Ježkův hlas /viz minule/ velký? Inu, ten "velký" Ježek je jméno vlčete. Páni, to jsme se dostali do pěkného zvěřince, což? Jenže, co počít, kdybyste chtěli zaznamenat, že skautka Myška si upletla dva copánky: Napsali byste, že má myší nebo Myší ocásky? Nebo: Družina Bobrů stavěla bobří /Bobří/hráz. Safraporte, to jsme se zamotali! Náte na vybranou!

TRÁPENÍ SE SOPKAMI A NEB ZA SOPKAMI V EVROPĚ.

Už jste si spočítali, kolik máme v Evropě činných sopek ? To se budete divit. Letos na sebe upozornila Etna na Sicílii. Je nejvyšší sopkou v Evropě a počítá se i mezi nejvyšší na světě. Vysoká je přibližně 3260 m a jako všechny vulkány, tak i ona mění svoji výšku. Pouze v létě jí chybí její sněhová čepice a průměrná teplota nahoře? Pouhá 0°C.

Bylo to na velikonoce 74, při okružní cestě po Sicílii, která se pomalu chýlila ke konci a Etna tolik vábila. Zbývala poslední možnost na její návštěvu. Odpoledne jsme trhali na plantáži pomeranče ze stromů, které kvetly a měly zralé plody zároveň a za pár hodin nasazujeme sněhové řetězy, aby jsme vyjeli ke stanici lanovky.

Ukládáme se ke spánku v přívěsu a mé starostlivé rozjímání o tom, že Etna je neklidná, přerušuje únava a já usínám. Probouzí mne mohutný otřes přívěsu. Prvá moje myšlenka ? Už je to tady, Etna je v činnosti. Ale chyby lávky : to jenom Luboš spadl z postele. Jediný pohled z okna ven nás nutí opustit teplé úkryty spacáků. Naskytuje se nám čarovný pohled. Máme pocit, že jsme někde v zimních horách, ale i to si odporuje. Celá krajina, všechny ty pusté a smutné, menší i větší krátery, lávová pole, to vše zmizelo. Vše bylo přikryto oslnivě bílým kobercem sněhu, který se třpytil v slunečních paprscích. Tam někde mnohem níže přecházel v záplavu lesních stromů, ještě níže je vystřídaly stromy již ovoce. Úplně dole se zrcadlila v paprscích slunce hladina moře. Nad hlavami se nám pnula obloha bez jediného mráčku, na které zářilo slunko jako ohromná zlatá koule.

Prvou lanovkou se dostáváme do výše 2400 m/m a již se vidíme u kráteru. Nic nám nevdává, že výbuch v r. 71 zničil observatoř i lanovku a my musíme 6 km přes lávová pole, přikrytá silnou vrstvou sněhu. Důležité je, aby počasí vydrželo a zdařil se náš třetí pokus.

Ale ó já, cesta není vůbec snadná. Vánice posledních dnů vytvořily na povrchu sněhu ledový krunýř, ale čím blíže k vlastnímu kráteru, který ční do výše 300 m nad okolí, tím hůře se jde. Země je teplá, rozehřívá spodní snih a nás čeká při každém kroku překvapení. Někdy ledová kůra vydrží, jindy zapadáme po kolena. K tomu se přidává výška kolem 3000 m/m, kde je vzduch již řidší. Jenom pozvolna si zvykáme a znepokojeně sledujeme mraky válící se za námi. U observatoře se uhýbáme doprava a jsme na úpatí kráteru. Teď zbývá 300 m a cíl je dosažen. Tu nás dohání i bílé mléko mraků a začíná podivná sně-

hová vánice. Do výše pasů jdeme vodní párou z tajícího sněhu, zatím co zbytek těla je bičován ostrým, leďovým větrem. Konečně je Luboš na okraji kráteru, není nic vidět, jenom vítr burácí a tak se vracíme.

Šťastně nalézáme sněhovou tyč, na cestě mezi kráterem a observatoří, ale když Špendlík jásá: druhá tyč, běží nám mráz po zádech. Uvědomujeme si co to znamená. V těchto místech byla tyč pouze jedna. Nutíme se do klidu a přemýšlíme co dělat, když tu se mraky trhají a my vidíme matné obrysy observatoře. Jakmile jsme u ní, je vyhráno. Tam odtud známe azimut, díky Špendlíkovi. Byl to on, kdo si bral ráno "pro všechny případy" azimut a já se mu ještě smála. Kráter sopky je od horní stanice lanovky vidět jako na dlani, pochopitelně za pěkného počasí a ne ve vánici.

Nevím jak dlouho trvá zpáteční cesta, zdá se mi, že již nemohu dále, když tu vidíme budovu lanovky. Zaměstnanci a několik náhodných turistů na nás zírají jako na zjevení. Není divu: po několika hodinách vánice přicházejí zeshora tři zachumelené postavy, kterým při každém ~~okruhu~~ chrastí po kolena zmrzlé kalhoty a jež doprovází malá, čtyřnohá, černobílá koule - Princ, naše 5-měsíční štěně pudla.

S pocitem úlevy usedáme k hořícímu krbu a čekáme až vánice poleví a začne jezdit lanovka. Ještě druhý den pociťujeme následky výletu.

Je sobota odpoledne, když se teprve vydáváme na cestu domů. Čeká nás 400 km s přívěsem bez přestávky. Po 33 hod. nepřetržité jízdy jsme konečně doma.

To bylo tedy naše první setkání s Etnou. O rok později v létě 75 se ocítáme u kráteru znovu. Tentokrát není po sněhu ani památky, ale zimní větrovky se snesou.

Doprovází nás pracovník místní geologické služby. Už z dálky je slyšet dunění. Když přicházíme na okraj kráteru, běží mi znovu mráz po zádech, ačkoliv mne průvodce drží za ruku. To, co vidíme nahání opravdu strach.

Těsně u nobou mám nedozírnou hlubinu, stěny kráteru spadají téměř kolmo dolů, odkud se valí sirné dýmy. A když je vítr vyfoukne je vidět rudá záře výbuchů, doprovázená mohutným duněním, které jsme ve vánici minulý rok vůbec neslyšeli.

Co ještě k Etně dodat? Snad jenom tolik, že i když má erupci /výbuchy/ téměř rok co rok, lidé v jejím okolí zastrážit nemůže. Výbuchy jsou dosti nepravidelné, nedá se dobře určit, v kterých místech se otevře nový kráter. Etna má tu zvláštnost, že snad při každém výbuchu se tvoří nový kráter. Na úpatí má obvod 100 km.

Kanari

A.Z. 3000 Bern 1
Postretouren an :
Postfach 295
CH-8021 Zürich 1
Verband der
Tschechoslowakischen
Pfadfinder in der Schweiz.

SPRÁVNÉ ODPOVĚDI na otázky z minulého čísla:

1. Jak vidí denní dravci? Výborně! Říká se, že zrakové schopnosti člověka jsou 10x až 20x menší než je tomu u denních dravců. Tak na příklad bylo zjištěno, že káně lesní /zvané myšilov/ vidí myš z velké výšky a pozná ji v prostředí, s nímž barva myši téměř splývá. Orel zase vidí na kilometrovou vzdálenost srnu, pasoucí se na lesním palouku. Příčinou toho je uzpůsobení oka těchto ptáků. Jejich oči přibližují předmět tak, jako když se díváme dalekohledem - nejméně desetkrát.

2. Stejně dlouhý den a noc po celý rok je na rovníku, neboť hranici osvětlení dělí rovník na dvě stejné části při libovolné poloze zeměkoule. Postupujeme-li od rovníku na sever nebo na jih, mění se délka dne i noci. Na severní polokouli v době do 22.6. ubývá dne a přibývá noci, od 22.12. se noc krátí a prodlužuje se den - na jižní polokouli je tomu naopak.

3. Určování světových stran podle Měsíce: Měsíční úplněk je o půlnoci na jihu, můžeme proto podle něho stejně určovat světové strany jako podle Slunce. To znamená, že lze určovat světové strany i podle půlnocního stínu, který vrhá Měsíc, když je v úplněku. Doporučujeme vyzkoušet na táboře při noční hlídce za jasné měsíční noci.

CURYŠSKÁ REDAKCE TAM-TAMU se v roce 1979 loučí se svými čtenáři, přeje jim požehnané vánoce a mnoho zdaru v Novém roce 1980.

T A M - T A M , časopis českých a slovenských skautů v exilu
vychází jako dvouměsíčník

Redakční kruh : Pirátka, Cookie a spol.

Předplatné : Švýcarsko sFr 12,-, Německo DM 14,-, zámoří \$ US 8,-.

Bankovní spojení :

Schweizerische Volksbank Murten, Konto 30/10771/33 - Tschechoslowakische Pfadfinder. Postscheckkonto banky 17-988 Fribourg /Schweiz/
V Německu : Rüsselsheimer Volksbank, BLZ 500 930 00, 6090 Rüsselsheim, Kto.Nr.200845.02 Tschechoslowakische Pfadfinder in der BRD.